

Wie in oktober 2006 na de Noord-Koreaanse kernproef voorspeld had dat de bevroren betrekkingen tussen beide Korea's een jaar later in sneltreinvaart zouden ontdooien, zou zonder meer vol ongeloof aangestaard zijn. Inmiddels is er in mei een historische treinrit geweest in de gedemilitariseerde zone tussen beide landen en heeft de Zuid-Koreaanse president Roh Moo Hyun afgelopen oktober een officieel bezoek aan zijn ambtsgenoot Kim Jong Il in Noord-Korea gebracht. Ongeveer gelijktijdig met het bezoek werd overeenstemming bereikt over de afbouw van het Noord-Koreaanse kernprogramma. Dit gebeurde tijdens het door China gefaciliteerde zeslandenoverleg.

Herrie bij de burens

door Michael den Hartog

China's buurland, de Volksrepubliek Noord-Korea, werd in 2002 net als Iran en Irak door de Amerikaanse president Bush uitgeroepen tot onderdeel van de 'as van het kwaad'. De overeenkomst met Irak bestaat uit de fabricage van massavernietigingswapens, niet meewerken met internationale inspecties en het op grove wijze schenden van de mensenrechten. Pyongyang valt bovendien op door de bijzonder militante taal en het openlijk toegeven dat het een kernwapen kan maken. Ondanks dezelfde spierballentaal waarmee Bush ook Irak bestookte is Amerika hier uiteindelijk toch voorzichtiger en hoopte Washington dat China Kim Jong Il op het spoor kon krijgen om zijn wilde plannen op te geven. Voor Peking is het oplossen van de problemen met Noord-Korea urgent. China zit niet te wachten op een buurman met een arsenaal aan massavernietigingswapens, noch op een Amerikaanse inval om het wapentuig op te ruimen. De Koreaanse oorlog (1950-1953) heeft China al 148.000 doden gekost. Gezien de kans dat het geheel instorten van de Noord-Koreaanse economie tot een vluchtelingenstroom richting China leidt, heeft Peking ook bedenkingen bij het instellen van economische sancties.

Nucleair schaakspel

Het Noord-Koreaanse nucleaire programma stamt nog uit de tijd dat het land binnen de invloedssfeer van de Sovjet-Unie lag en door zowel Moskou als Peking gesteund werd. De twee communistische grootmachten zagen er geen heil in dat hun bondgenoot een eigen kernwapen zou hebben, maar het land mocht wel onder de atoomparaplus van Moskou meeliften. Behalve de groothedswaanzin had 'De Grote Leider' Kim Il Sung (1946-1994) nog een reden om nucleaire afschrikking te willen. De Amerikanen hadden in de jaren zestig in Zuid-Korea kernwapens tot hun beschikking en eerder tijdens de Koreaanse oorlog hadden Amerikaanse generaals overwogen om een dergelijk wapen in te zetten. Moskou wilde wel

meehelpen met de bouw van de kernreactor in Yongbyon, maar niet met Kim Il Sung's militair avonturisme. De buitenlandse politiek van Pyongyang was mede gericht op de verwijdering van Amerikaanse kernwapens uit Zuid-Korea, een politiek die door Moskou en Peking gesteund werd. Amerika was voor Pyongyang, net als voor alle socialistische regeringen, de grote boeman en het regime waarschuwde voor een invasie van de imperialisten. In die visie en retoriek is, ook nadat de Koude Oorlog ontdeed, geen verandering gekomen. Vanuit het Kremlin zocht Gorbatsjov toenadering tot het Westen. Maar als Moskou van plan was Zuid-Korea te erkennen dan moest Pyongyang zichzelf beschermen en overgaan tot de productie van kernwapens, aldus Kim Il Sung. De dooi zorgde ervoor dat Moskou in 1990 Zuid-Korea erkende en ook Peking, vooral op handelsgebied, met Zuid-Korea in zee ging. Chinese diplomatie droeg ertoe bij dat Pyongyang voor het eerst sinds de wapenstilstand van 1953 erkende dat er twee Korea's zijn. Ondertussen trok het Kremlin de stekker uit de hulp aan het Noord-Koreaanse nucleaire programma. Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie was het ook met de Russische subsidies op voedsel en brandstof gedaan. Voelde het regime van Kim Il Sung zich eind jaren tachtig nog een speler op het internationale toneel, nu raakte men meer en meer politiek geïsoleerd.

Productie van splijtstof

Terwijl vrijwel ieder socialistisch land een opendeurpolitiek voerde, hield Noord-Korea uit een zelf gekozen isolationisme de grenzen potdicht. Veel duidt erop dat Kim Il Sung de daad bij het woord voegde en inderdaad een kernwapenprogramma opstartte. De crisis die in 1993 ontstond over het nucleaire programma in Yongbyon leidde er na Amerikaanse druk en Chinese diplomatie toe dat Pyongyang inspecties van het Internationaal Atoomagentschap (IAEA) toeliet en dat de VS toezeggingen deed op het

Voor Peking is het oplossen van de problemen met Noord-Korea urgent. China zit niet te wachten op een buurman met een arsenaal aan massavernietigingswapens

gebied van voedselhulp. Ook kwam men overeen dat de centrale van Yongbyon gesloten zou worden en dat Noord-Korea voor het opwekken van elektriciteit een moderne reactor zou krijgen. Centraal in de crisis sinds 2002 staat dat Pyongyang de afspraken geschonden heeft en een tweede programma had opgestart om aan kernwapens te komen. Daarnaast werden de IAEA-inspecteurs, net als de VN-inspecteurs in Irak, het land uitgewerkt en werd verklaard dat een resolutie in de VN Veiligheidsraad als een oorlogsverklaring zou worden gezien. Door de interesse om een speciaal formaat aluminium buizen te importeren riep Noord-Korea de verdenking op dat zij via een ultracentrifugeproject splijtstof zou willen produceren. Kim Jong Il die in 1994 zijn vader opvolgde, maakte er bovendien geen geheim van een nucleair arsenaal op te bouwen. De grote aandacht voor prestigieuze wapenprojecten heeft er in Noord-Korea mede toe geleid dat het land economisch ontwricht is en ook hongersnoden het land niet vreemd zijn.

Gevaarlijke handel

China zit in zijn maag met de wapenverkopen door de militante buurman. Toen China begin jaren zeventig Pyongyang assistentie bood bij het technisch onderhoud van Russische raketssystemen en het op peil brengen van het arsenaal met Chinese raketten, kon men niet bevroeden dat de Noord-Koreanen zich zouden werpen op de wapenmarkt in het Midden-Oosten. Noord-Korea heeft raketten geleverd aan Egypte, Iran, Irak, Jemen, Libië en Syrië. Voor de internationale gemeenschap is dergelijke handel een bron van bezorgdheid. Maar voor Noord-Korea is deze export van groot belang. China levert 70% van de Noord-Koreaanse olie-importen en de overige 30% moet ergens vandaan komen. Sinds de Sovjet-Unie uiteen is gevallen is de olietoevoer problematisch geworden. De levering van scuds en rakettechnologie aan landen in het olierijke kruitvat van het Midden-Oosten betekent toegang >

